

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

«ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК» излази једанпут недељно. По потреби биће и ванредних бројева. Претплате се шаље »Уредништву Полицијског Гласника« или дотичним окружним и српским властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим зганичницима у опште, годишње 12, полуодишиње 6 динара. Гостионичарима и механицијама годишње 16, полуодишиње 8 динара. Жандармима годишње 8, полуодишиње 5 динара, иу ови се по овој цени могу претплатити само преко својих команђира полицијских односно пограничних одреда. Надлежнима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полуодишиње 15 динара. Поједини бројеви »Полицијског Гласника« не продају се. Рукописи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а жељећи дати доказа Његовог Краљевског благовољења, одликовани су:

Орденом Белога Орла четвртог реда:

Драгомир Лазаревић, начелник округа подринског.

Орденом Белога Орла петог реда:

Милорад Вујићић, вршилац дужности начелника округа ваљевског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. јуна 1904. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за писара прве класе среза љубићског, Велимира Јовичића, писара друге класе истог среза;

за писара прве класе среза жичког, Сретена Недића, писара друге класе истог среза;

за писара прве класе среза подунавског Косту Стојановића, писара исте класе среза груженског, по потреби службе;

за писара прве класе среза груженског, Стојана Томића, писара друге класе Министарства унутрашњих дела, по потреби службе;

за писара прве класе Министарства унутрашњих дела, Тодора Аранђеловића, бившег рачуноиспитача;

за писара треће класе Министарства унутрашњих дела, Александра Кузмановића, писара друге класе управе вароши Београда;

за писара прве класе Управе вароши Београда. Мијаила Мићића, писара друге класе исте Управе;

за писара прве класе Управе вароши Београда, Петра Банчића, писара друге класе исте Управе;

за писара друге класе Управе вароши Београда, Добриваја Бакића, писара треће класе исте Управе;

за писара прве класе Управе вароши Београда Димитрија Грудића, писара друге класе исте Управе;

за вршиоца дужности писара среза тимочког, у рангу писара начелства прве класе Ђорђа Павловића, писара исте класе начелства округа топличког, по молби;

за писара прве класе начелства округа топличког, Пантелеју Драгојевића, вршиоца дужности писара среза тимочког, у рангу писара начелства исте класе, по молби;

за писара друге класе Управе вароши Београда, Јивојина Лазића, писара треће класе исте Управе;

за писара друге класе Управе вароши Београда, Данила Тричковића, писара треће класе исте Управе;

за писара друге класе Управе вароши Београда, Милана Првуловића, писара треће класе исте управе;

за писара друге класе Управе вароши Београда, Милорада Тутунџића, писара треће класе исте Управе;

за вршиоца дужности писара среза деспотовачког, у рангу писара начелства прве класе, Стевана Живковића, бившег писара начелства исте класе, практиканта начелства округа крагујевачког;

за вршиоца дужности писара среза бољевачког, у рангу писара начелства друге класе, Радула Радуловића, писара исте класе начелства округа тимочког, по потреби службе;

за писаре треће класе Управе вароши Београда: Јивка Стојковића, Драгишу Пантелића, Косту Митровића и Љубисава Лазаревића, практиканте исте Управе, правнике;

за писара пете класе Министарства унутрашњих дела, Милорада Петровића, практиканта Државног Савета, правника;

за вршиоца дужности писара среза пожаревачког, у рангу писара начелства друге класе, Богољуба Марковића, вршиоца дужности писара среза рамског, у рангу писара начелства исте класе;

за вршиоца дужности писара среза рамског, у рангу писара начелства друге класе, Светислава Матића, вршиоца дужности писара среза пожаревачког, у рангу писара начелства исте класе, по потреби службе;

за писара прве класе Управе вароши Београда, Драгутина Пешића, писара друге класе исте управе;

за вршиоца дужности писара среза звишког, у рангу писара начелства друге класе, Благоја Марјановића, практиканта управе вароши Београда;

за вршиоца дужности писара среза алексиначког, у рангу писара начелства друге класе, Милана Кузмановића, практиканта среза моравског, округа нишког;

за вршиоца дужности писара среза моравичког, у рангу писара начелства друге класе, Радомира Јођића, практиканта среза јасеничког, округа крагујевачког; и

за вршиоца дужности писара среза студеничког, у рангу писара начелства друге класе, Предрага Обркнешевића, вршиоца дужности писара среза алексиначког, у рангу писара начелства исте класе, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. јуна 1904. г. у Београду.

ЕКОНОМСКИ УЗРОЦИ КРИМИНАЛИТЕТА

историјско - критичка студија о криминалној етиологији.

по
Јозефу ван-Хану

(наставак)

Прудон допушта, у интересу одbrane друштва, по праву узајамног уговора, казну над злочинцима. Развијајући своју теорију о кажњавању, он са необичном вештином представља како се узорак криминалне акције губи у заједници, која везује све чланове друштва, и на овај их начин чини солидарним и са гледишта одговорности. Суштина његове теорије у овоме је:

1. Правда је саставни део човечанства — мок човечије дрше.

2. Она је реципрочна и почива на заједничкој свести свију чланова друштва.

3. С погледом на ову заједничку свест, сви чланови друштва солидарни су у задовољству, које пружа правда и казни коју повлачи учињено зло.

4. Као год што свака материјална штета мора бити надокнадена и исправљена, исто тако и повреда заједничке свести, аутем злочиначке радње, мора бити казњена, али не путем сувости већ, напротив, путем врлине и појертвовања. Данашњи систем кажњавања, који није ништа друго до свечано оскрњење човечијег достојанства, мора бити укинут.

5. Али, пошто злочин није усамљен, већ је више или мање проузрокован или изазван системом на коме почива данашње друштво, то је преко потребно да и ово последње истражује и исправља своје грешке према злочинцу.

У свом делу „Рат и Мир,“ Прудон се овако изражава о питању које нас интересује:

— Код бедника сиромаштво се манифестије у трајној глади, која се састоји из вечите оскудице и жалости. Она — ова глад — не убија одједанпут, већ постепено руши тело, ремети дух, развраћује свест, дегенерише расу, припрема земљиште свим могућим врстама болести и порока: пијанству, лености, проституцији и крађи.

У „Критици аполитичке економије,“ Карло Маркс резимира овако своју теорију:

— Моје истраживање довело ме је на мисао, да се односи судски и облици политички не могу разумети сами по себи, а још мање објаснити тако званим општим развијком човечијег духа. И ови односи, и ови облици, имају свог корена у условима материјалног живота, чији скуп сачињава оно што Хегел са Енглезима и Французима XVIII-ог века назива грађанско друштво. То је, дакле, политичка економија, у којој треба тражити анатомију данашњег друштва. Општи резултат, до кога сам доспео у моме истраживању, може се укратко овако формулисати: у социјалној продукцији свога живота, људи закључују извесне односе независно од своје воље, који су и преко потребни и тачно одређени. Ови односи продукције одговарају извесном степену развијања њихових продуктивно - материјалних сила. Скуп свих ових односа образује економску структуру друштва — праву основу на којој се уздиже суперструктура судска и политичка, и којој одговарају социјалне и свешћу одређене форме. Облик продукције материјалног живота одређује, на један општи начин, и социјални и политички и интелектуални процес живота. Свест човечија, дакле, не одређује његову егзистенцију већ, напротив, његова социјална егзистенција одређује његову свест.

Као што се из овога види, Маркс не излази из обима општег посматрања. Његов велики друг у борби, чије је име нераздвојно од његовог имена јесте Фредерик Енгел који се нарочито занимао криминалиитетом.

У свом делу „О положају раденичке класе у Енглеској,“ Енгел приписуји страховити напредак криминалиитета у Енглеској жалосном економском положају. Са напретком пролетеријата, напредује и криминалиитет, о чему су најбољи доказ статистички подаци. У времену од 1815—1842

год. број криминалиитета попео се од 4605 на 31.309, што ће рећи да се уседмостручио.

Важно је још констатовање Енгелово, по коме у окрузима земљорадничким долази један злочинац на 1043 становника, а у окрузима индустриским на 840.

Али, нико није потпуније изложио социјалистичку теорију, него што је то учинио Д-р Наполеон Колажани у своме делу „Криминална социјологија.“

Прва свеска овог дела посвећена је побијању теорије о урођеном типу и физичком атависму, и представљању злочина као моралног атависма. Другу свеску, пак, писац је посветио истраживању узрока злочинима. Прави узрок криминалиитета, по њему, не лежи у антрополошким и физичким утицајима, већ у факторима дегенеративним и бијолошким, који су последице материјалног стања, из чега опет излази: да је материјално стање индиректан узрок криминалиитета. И ако не допушта, као Маркс и Лорије, да су сви социјални појави производ економских мобила, ипак признаје, да су фактори економски једни од најглавнијих који доминирају чак и моралним редом. Утицај економских фактора на криминалиtet двојак је: директан и индиректан. Први је резултат оскудице потреба за егзистенцију а други социјалних фактора, који у главном зависе од фактора економских. Ти фактори ови су: рат, садашња организација индустрије, фамилија, брак, разне политичке установе, побуне, беспосличење, леност, проституција, васпитање и т. д.

Главни циљ ове Колажанијеве теорије у томе је: да су економске прилике једине које одређују злочин.

Представник социјалистичке криминологије у Белгији јесте Хектор Денис, професор на универзитету у Брислу, који је третирао однос између криминалиитета и економских прилика у својој расправи „Утицај економске кризе на криминалиtet.“ Полазна тачка његове теорије у овоме је: криминалиитет као феномен социјалне патологије или регресивне морфологије, састављен је из два фактора: личности и средине у којој се ова личност развијала и злочин учинила. Сагласно овом, и у самој етиологији злочина писац разликује фактор лични и утицај средине која је двојака: физичка и социјална.

Као што се из овога види, основ теорије професора Дениса много је шири од основа осталих социјалистичких теорија, јер не сматра економске прилике као једини и искључиви узрок злочина.

У Француској, то је Пол Лафарг који је у свом одличном делу „О криминалиитету у француској од 1840—1840“ изнео: да узрок савременог криминалиитета лежи у начину економског развијања данашњег капиталистичког друштва. Огромно увећавање продуктивне моћи и стално развије народног богаства, имали су за последицу благостање за једне и беду за друге чланове друштва. Број ових последњих кад и камо је већи од броја првих.

Поред овога, и сам систем капиталистичке производње несразмеран је. Дешава се доста често, да производња пре-

вазилази потрошњу; последица је овога застој и криза који руше егзистенцију милијуна индивиду-а.

У својој расправи „Питање о етијологији злочина и дегенерације“, Раковски разликује две категорије економских до-гађаја који утичу на криминалиитет: сталне, као што су конкуренција, концентрисање богаства, пролетеријат, опустошење поља и насељеност градова, и периодичне: трговачке кризе, застој у производњи, не-мање рада и рђава жетва.

Литература социјалистичка у Немачкој о нашем питању релативно је веома богата.

У свом славном делу „Жена и социјализам“ (Штутгарт, 32-го издање, 1901 год.) Август Бебел износи и своју теорију о криминалиитету, која се у главном своди на то: да све могуће врсте злочина и њихово увећавање стоје у тесној вези са економском организацијом данашњег друштва.

Готово у овом истом смислу износили су своје теорије и Лукс, Шмит и Д-р Хорш.

Сасвим засебно место у социјалистичкој литератури заузима дело Д-р Рајха: Криминалиитет и Алтруизам. (Арнсберг, 1900 год.), чија је прва свеска посвећена изучавању природе и развитка криминалиитета.

Писац разликује две врсте злочинаца: оне који падају у злочин путем наслеђених особина, и оне који постају злочинци под директним утицајем спољних фактора, а нарочито услед борбе против варварских законова о својини.

Што се тиче анархија, и они, као год и социјалисте, траже узрок злочину у рђавој и неприродној организацији данашњег друштва, а нарочито у његовом вештачком саставу и беди, само што иду још један корак даље и узвикују „уништите данашње друштво.“

Из свега што смо до сада изложили јасно се види, да је социјалистичка теорија само једна варијанта теорије о друштвеној средини. (наставиће се)

ГРАД, СЕЛО И ЗАНИМАЊЕ ПРЕМА ПРЕСТУПНОСТИ

По Етингену, градско становништво према сеоском стоји у Италији као 32.68, али је у преступности много ближа та сразмера, и њихов удео износи 43.57. Тако је и у Француској, где градски и сеоски становници од прилике подједнако често бивају оптуживани, док градско становништво износи само 30% целокупног становништва. У немачкој долази на сваких 100.000 становника, великих градова са више од 20.000 становника 134,2 кажњења, а на сеоске области 96,6. Али би погрешно било извлачiti отуд закључак, да су морал и добри обичаји код сељака чврше укорењени него код варошана. Велики градови из основаних разлога врше ванредно велику аривлачну снагу на преступнике и скитнице, које неће да раде; они налазе тамо згодније место за њихове послове, за које се бежи од светlosti; лакше налазе ту ослонца код другова равних себи, и боље могу склонити себе и своју пљачку од гоњења. Па и задовољства великих

градова мame тамо таква лица. А сама та задовољства, која се у свима могућим облицима сваки дан указују, а пре свега проституција и алкохолни експеси, јесу необично велика опасност за слабе карактером. Он подлеже искушењу да се дохвати туђе својине, много лакше у вртлогу великога града, него у простим приликама на селу. Доспе ли такав један несрећник још и међу лакомислене другове или, још горе, падне ли у руке старих ветерана тамница и хапсана, то је већ учињен први корак на путу преступности.

Статистика за године 1883—1892 дала је у Немачкој ове разлике за град и село:

МЕСТО УЧИЊЕНОГ ДЕЛА	преступи у опшите				
	насиље према чиновницима и претња њима	опасне телесне повреде	крађе	преваре	
33 града са више од 20.000 становника	134,2	7,4	12,3	37,8	8,1
остале сеоске области	96,6	3,2	16,7	27,3	3,8

Пре свега, у граду превлађују преступи против својине, а нарочито преваре. Нагомиланост оних, који држе прибежишта за такве пригодне раднике, које ћемо доцније покушати да карактеришемо, и свих других лупежа, чини те су тако чести отпори против државне власти. А на селу, на против, недељно пијанчење свршава се обично каквим великим метежом, у коме нож игра своју улогу; отуда ту већи број телесних повреда.

Али увек треба бити веома обазрив кад се упоређују и мере разлике града и села. Квернес је, на пример, утврдио: да 75% од свих детоубистава долази на село, а 60% од свих побацивања долази на град. Али то нису криминално-психолошке разлике, које имају вредности за карактеристику становништва, него су то разлике технике ако се тако смем изразити. Ванбрачно трудна девојка у граду налази лако помоћи код какве искусне пријатељице, или код какве несавесне бабице; и саме новине кипте понудама „савета у дискретним приликама.“ А сеоска девојка употребљује унутрашња срества за побацивање, која већином немају дејства, и чија примена баш због тога оскудног успеха, готово никад не долази до знања власти. Али ако она своје дете, кад га роди, убије, она врло ретко измакне оптужби и осуди; у граду искусне женске много угодније и сигурније врше тај исти грозни посао.

Али та веза није увек тако провидна. Често се диференције по месту виде јасно тек кад се прегледају и занимања. Врста занимања је доиста од великог утицаја на врсту преступа против правног поретка. Наравно да ту не треба узимати на ум то, што су извесни иступи, као на пример банкротство, везани искључиво за сасвим одређене позиве, као што је природно и то, да преступе у служби само чиновници

могу чинити. А ту постоји још и та унутрашња веза, што индивидуална наклоност и расположење утиче на избор занимања. За месара треба сировија нарав, него за кројача и келнера; онај који духовно стоји ниско, не може се никад дићи изнад њихових помоћника и надничара. А од још већег је интереса познати факат, да се међу онима, који подражавају дамама, међу келнерима и женским кројачима, налазе не мало сексуално изметнутих, пошто аномалне преставе у многоме одређују избор тих занимања. На жалост, психологија врста занимања још је мало обраћена. Због тога се је немачка државна статистика, предвиђајући бесконачно му- чно и мало успешно посматрање поједи-

них врста занимања, ограничила само на велике групе.

У табели, коју сад овде износимо, испесен је број преступника према занимању, са њиховим уделом у криминалности у опште, и у некојим великим преступима. Они, који се баве пољопривредом и шумарством, ловом и риболовом, необично много судељују у паљевинама, кривоклетству и опасним телесним повредама. А статистика побија сумњу да се при паљевинама ради већином на осигураним зградама и имањима. Већина паљевина бива из освете, преко помоћника, то јест преко слуге и слушкиња. Мржња и јед дају подстицај, а примамљива гомила сламе, сена и дрва повољну прилику.

Занимање и криминалност. — Статистика немачког царства.

1890—1894 од 100 осуђених овде наведених категорија били су поменутих занимања	полопривреда и шумарство, лов и риболов		индустрија, рударство, зиларство		трговина, саобраћај, гостионичари		јавна и дворска служба, такође сlobodни радови		домаће слуге		радници без одређеног поса		самостални помоћници	
	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници	самостални помоћници
I због арестова у опшите осуђени	4,7	18,9	6,4	30,4	5,7	5,8	1,3	0,17	1,6	0,02	10,4	1,8	4,6	0,27
II осуђени због насиља и претње према чиновницима	2,9	11,9	5,2	46,3	3,8	7,2	0,96	0,07	0,30	0,003	15,8	0,54	2,2	0,11
кривоклетства	8,5	24,1	10,1	21,2	7,1	3,6	1,2	0,20	3,0	—	7,9	1,00	3,9	0,23
гадне појуде с насиљем	1,5	22,6	6,7	43,3	3,2	5,7	3,2	0,07	0,21	0,01	8,9	0,46	1,9	0,11
опасне телесне повреде	5,1	25,9	5,2	41,3	2,9	3,9	0,62	0,007	0,22	0,02	8,6	0,91	0,90	0,13
крађе	2,4	23,4	2,3	28,8	1,4	5,4	0,59	0,18	4,3	0,04	15,0	3,5	1,3	0,45
преваре	2,4	19,0	6,2	31,6	8,4	10,1	2,1	0,13	3,1	0,01	9,6	1,0	1,4	0,16
кајишиштво	4,0	0,58	12,1	—	59,8	4,0	2,3	—	—	—	—	—	12,6	—
паљевине	4,5	39,3	5,9	22,3	2,4	1,6	0,39	0,12	4,0	0,04	7,1	1,3	1,7	0,47
на 100 за осуду лица од целокупног становништва измакли су у год.	7,0	15,6	5,6	17,0	2,3	4,1	2,2	1,8	4,3	0,2	0,6	0,4	5,8	1,9
1895														

(СВРШИТЕ СЕ)

ГРАЂАНСКИ - СУДСКИ ПОСТУПАК протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Касац. Суда и одељења и одлукама управних власти

ПРИКУПЉО И УРЕДИО Свет. Јањић

Глава осамнаеста О извршењу пресуде

(НАСТАВАК)

4

§ 471.

14. У шестом¹⁾ одељку закона изречено је начело, да закон нема повратне сile; дакле за сва потраживања, која су пре овог законика постојала, важе наређења која су до изласка овог закона у сили била. Према томе, ако би се имала каква пресуда да изврши за какво потраживање пре овог закона, може се у попис узети сва непокретност осим два плуга земље, или ако ове нема, кућа с плацем, и у оп-

ште поступиће се онако како је до сада гласила тачка под 4. §. 471. закона о пост. суд. у грађанским парницима.

Ово наређење односи се и на продају непокретних добара, која продаја није још судски потврђена. Према томе, све оне продаје, које су учињене пре првог јануара ове год. и то се докаже достоверно на начин како је овде изложен, управљаје се по овим прописима закона који су важили до 1-ог јануара 1874 год.

15. У одељку седmom¹⁾ закона говори се о повериоцима који немају никакве исправе или немају исправе влашћу потврђене. У прве долазе нарочито они, који би од кога што по књигама тражити имали или би право свога тражења изводили из времена, које би било пре овог закона. Они су у том случају дужни, и то ако им је тражење по књигама (тевтерима), да поднесу извод свог тражења и тај код власти да одостовере, а ако би право тражења из чега другог изводили, онда да ту изјаву код власти потврде. Да се

¹⁾ Сада седмом.

²⁾ Читај осмом.

ово потврди није нужно да и дужник ту буде, јер се овим иде на то, да се одостовери време из кога се тражење изводи, а да ли је тражење основано или не, то је питање које се доцније законим путем има да доказује и реши. Присуство дужника нужно је само онда кад се њим издана исправа одостоверава.

Према оваквом наређењу закона нужно је и оне исправе код власти потврдити које су сами дужници писали и подписали, јер ће тек потврда власти дати јемства да тражење произлази из времена пре овог закона, те по томе да се према ста-ром закону из имања дужниковог измири-ти може. Други докази за ово, осим потврде власти, не примају се.

Одостоверења ова врше се код среских и окружних полицајних власти као и код судова, а ако тражење није веће од 250 гроша пор. онда се ово може потврдити према одељку осмом закона и код општин-ских судова.

16. Према наређењу одељка деветог³⁾ закона а с погледом и на закон од 4. декембра 1867. (збор, XX. стр. 23.) bla-годејање ово, да се земљоделцу не може у попис узети имање означенено у измене-ној овој тачки 4. а., § 471. пост. грађ., важи само за оне случаје, кад се има да изврши пресуда у обичним грђанским спо-ровима, но ако се има кривична пресуда да изврши, по којој би окривљеник имао да одговара за какву штету, улази у по-пис сво имање осуђенога тако, да му се ово за измирење штете све, или у оно-лико продати може, колико је довољно да се измири штета, а са тим и сви они трошкови које је кривац својим делом проузроковао и на које пресуда гласи.

Поред ових кривичних осуда закон од-казује ово благодејање дужницима и у оном случају, кад би ови имали да измире какве државне или општинске терете, као што су в. пр. данак и прирез.

5., исто тако свакој мушкиј глави без разлике стања, која шеснаест година има, не може се у попис узети дуга пушка (шоца), два пиштоља и сабља, или велики нож (јата-ган), а народном војнику ни оно, што му је потребно по струки војске, у коју је уписан;

6., официру и сваком чиновнику оружје, научне књиге или инструменти, и у опште оне ствари, које су коме за вршење дужности потребне.

Исто тако правозаступнику, лекару и другим наученим људима књиге и справе за њихов рад потребне.

Шта се још официру узапитити не може, изложено је у уредби од 24. фебруара 1861. год. № В. 430. С. 317. §. 9.

7., више од четвртине плате и пензије чи-новника и правитељствених служитеља; све-штеника, калуђера и општинских учитеља; а ако се поверије једногодишњим обуставља-њем плате не могу подмирити, онда се може задржавати половина плате. Више од половине плате или пензије не може се у попис узети, баш кад би то дужник и одобрио, или раније у залогу дао. Изузима се од овога само слу-

чај у § 58-ом закона о чиновницима грађан-ског реда.

(изм. и допуна од 14. јула 1898. зб. 53. стр. 179.)

8.. не може се у попис узети више од трећине прихода добара манастирских, фондов: црквених, школских, шпитаљских и других задужбина;

9., цела пензија удовица и сирочади, ако би се дуг мужевљи или очев имао наплатити; као и једномесечна посмртна плата или пензија чиновника;

10., милостиња, коју правитељство или други ко коме на ужијавање даје;

11., аманети на пошту дани док су у рукама поштанским; но међутим може се и на њих забрана ставити;

12., плата оних лађара или кириција, који државно или општинско добро возе, и то до-тле, док се с власнику или општином не про-рачунају;

13., уговорена награда или ствари оних лица, која за рачун правитељства што набављају и које су за ту набавку необходимо ну-жне као: кола, коњи, лађе и т. д., док се набављају ствари не преда;

14., наплата построитеља грађевине наро-дне, правитељствене или приватне, док постро-итељ недоврши грађевину и не прорачуна се с господаром исте.

Што по свршеном послу, или рачуну при-падало буде лицима у 12., 13. и 14. тачки изложеним, на то се може забрана ставити;

15., исто тако наручене ствари дотле, док се претходно цена или трошкови око тога учињени неизваде; но међутим може се и на њих забрана ставити, што преко трошкова остане;

16., тражења презадуженог, која долазе у стечијну масу.

У тачкама под бр. 4. 5. и 6., избројане ствари продаје се, ако се по пресуди има подмирити штета, коју је кривац учинио зло-чиним делом, истуљењем учинјеним из ко-ристољубља, или преступљењем намерно учи-њенч. (Додатак од 4. декембра 1867. год. Зб. XX. стр. 31.)

За први одељак §. 471. видети одлуке под № 6194 и 5376 код §. 466. по којима извршењу мора да претходи пресуда.

Да се за извршење пресуде не може узети у попис имање у тач. 4. а., грађ. суд. пост. и ако је осуда баш од куповне цене за исто имање, казује нам ова одлука Касационог суда:

Ката удова Јосифа С. тужила је Ми-лану М. полиц. писара, што је продао имање њенога мужа за дугове његове, а њу лишио удовичког ужијавања, јер је Јосиф био земљорадник. Тражила је поништај продаје.

Тужени се брањио, да умр. Јосиф није оставио наследника земљорадника, већ де-сетара железничког код кога тужитељица живи; и да је дуг, за наплату кога вршена је продаја, постао баш од куповине про-датог имања. Тражио је да се тужитељка одбије.

Првостепени суд поништио је продају решењем, које је оснажио и Касац. суд 31. авг. 1902. год. № 6226 у II одељењу.

Разлоги су ови:

Уверењем општин. суда од 28. II. 02 № 1079 које је потврђено и полиц. власти 17. IV. № 7086 тврди се, да пок. Јосиф сем продатог имања има још 25. ара имања.

И како је пок. Јосиф био земљоделац, по §. 471. тач. 4 грађ. пост. за наплату приватних дугова, не може се продати његово имање, које му је тим законским про-писом огарантовано, и на које жалитељица, као његова удова по §. 413. и 415. грађ. зак. има право удовичког ужијавања, без обзира на то, што је дуг. који се из тог имања наплаћује, постао куповином тога истог имања, јер то ни у колико не утиче на ограничење законско у §. 471. грађ. пост. Продајом овом повређен је §. 471. грађ. пост. па се иста има и да по-ништи."

Да сопственик, чије је имање продато на јавној лицитацији, као својина другога, може засебном парницом да тражи своје имање тач. 1. §. 471. — показује одлука № 3683 код §. 502.

Код тач. 2., има ове четири одлуке:

По тужби Јеврема С. и жене му Станије и Добросава С. противу Димитрија Л. за поништај продаје, првостепени суд решењем од 25. новембра 1902. године № 52376 поништио је продају имања стеци-месеце Маринка М. у колико се тиче поло-вине имања са овог разлога:

„Тужиоци су тражили поништај ове продаје са узрока тога, што је приликом продаје имања стеци-месеце Маринка М. продато и њихово имање: пола кућевног плаца; пола њиве у „Мртвици“; пола њиве у „Дубрави“; пола ливаде у „Јаруга“; пола ливаде у „Мртвици“; пола ливаде на „Бруду“; и пола винограда у „ливади“ — за доказ чега су поднели одлуку овога суда, као стецишног од 1. августа 1901. год. Бр. 27172 и облигацију стеци-месеца Маринка, потврђену среском власнику 12—1 1898. г. Бр. 555. по којој им дuguје Маринко 2400 динара без интереса, и решење овога суда од 13. августа 1898. г. № 11842, по коме је суд ставио интабулацију на то имање; а сеј тога и зато, што им ова продаја као интабулисаним повериоцима није саопштена; — суд налази, да је одлуком судском као јавном исправом, по §. 188. грађ. поступка, потпуно доказано, да је за исплату дугова Маринкових, про-дато и њихово имање противно §. 471. грађ. поступка.“

„Ово се утврђује и тиме, што се из писма среске власти од 6. фебруаја о. г. Бр. 20263. упућеног суду општине П. види, да је среска власт наредила општинском суду, да по списку пописаног имања, за стецишну масу, издвоји половину имања у тужби изложеног; али општински суд то није учинио, већ је понова пописао исто цело имање, како по граничарима, тако и у простору, па послао среској власти списак од 17. фебруара о. год. и по-лициска власт продала цело имање и ако тужиоци имају у опарниченом имању по-ловину.“

³⁾ Сада десетог и последњег.

Сем тога види се из акта продаје и то: да њима, као интабулисаним повериоцима, ова продаја није саопштена; а то је противно § 478 грађан. поступка.¹

„Како је због ових недостатака, ова продаја по §. 501. грађ. пост. неурдна, то се иста мора поништити.“

Но, по жалби тужилачке стране, Касациони Суд (III одељ.) поништио је ово решење 17. фебруара 1903 год. № 203 са ових ових разлога:

„По §. 471. тач. 2. грађ. поступка, заједничке ствари, док се део осуђеног не одвоји, не могу се узети у попис за извршење пресуде. И, како је у предњем решењу утврђено, да је са имањем дужног Маринка, продат и део тужилаца, а није одвојен; због чега је суд узео, по §. 501. поменутог поступка, за неурдену ову продају, — онда је погрешно, што продају свега заједничког имања није поништио, него само за половину, јер се само деобом може утврдити, која половина коме заједничару припада.“

Лука О., зем. из Пр. тужио је Мил. П. српског писара, што је неурдно извршио продају његовог имања и смесничара Мићуна.

Првостепени јагод. суд одбио је тужиоца од тражења узеј, да не стоји ниједан основ за поништај продаје (решење је од 10—I—02 № 326).

Но Касациони суд у III одељењу поништио је 9 јуна 03 под № 4167 ово решење са ових разлога:

„Према распису Министра Правде, од 1. децембра 1886 год. № 5258 (збор. 42 стр. 310) требао је суд, по званичној дужности, да прибави уверење у смислу тач. 11 под а, б и в, правила Министра Правде, код § 471 грађ. п.

Сем тога, из пописа од 29 априла 1901 год. (прилог у акту српске власти № 6778) види се да је имање означенено под бр. 2 до 6 (закључно) оно исто, које је означенено у попису од 9. августа 1896 год. № 755 а под бр. 2, 3, 5, 8 и 9, у коме попису стоји и то, да је ово имање својина и тужиоца Луке и синовца му Мићуна сина умр. Стевана О.¹

Према овоме суд је погрешно оценио први тужени навод: да није ничим доказано, да је у продатом имању смесничар Мићун син Стевана О.

Како је пописом № 755 као јавном исправом, издатом од надлежне власти, јер је и општинска власт надлежна за вршење пописа према I и II одељку § 466 грађ. поступка, доказано — § 187 и 188 грађ. пост. — да је продато имање заједничко — Мићуново и дужнога Луке — то је тужени погрешно, што је продају извршио пре, но што је од продатог имања истављен део осуђеног Луке — § 471 тач. 2 грађ. поступка.

Неумесан је навод првост. суда и о ћутању Мићуна, кад према § 501 тач.

грађ. пост. јавну продају чини неурдном и то, кад при истој не буде урађено према § 471 тач. 2 грађ. п. који је случај овде а међутим већ стоји тужба онога, који је оваком продајом оштећен — 502 грађанског поступка.“

Живота С. тужио је Косту П. српског писара, и тражио је поништај продаје за то, што је за наплату кривичних трошка његовог задружног брата Марка, продао задружно имање, истину половину или деоба није извршена, нити је он — жалилац — саслушан.

Првостепени суд одбио је тужиоца од тражења са ових разлога.

„Не стоји да је продато туђе имање. Тужилац сам признаје, да су он и дужник Марко браћа, и да је продато имање само половине. Па кад је део дужников издвојен из заједнице и половине само продата, онда је део тужиоца остао непродат и према томе његово имање није продато.“

Што није саслушан и што није био при попису не утиче на ваљаност продаје, јер његово имање није продавато.“

Но по жалби тужиоца Касацијони суд (II одељење) поништио је ово решење 22—X—1902 г. № 8186 са овог разлога:

По тач. 2 § 471 грађ. пост. заједничке ствари, док се део осуђеног не изостави — не могу се узети у попис за извршење пресуде.

Према томе, кад је тужилац у тужби својој, поред осталих разлога, са којих је тражио уништај продаје, навео и тај, да имање, које је узето у попис и продато за наплату кривичних трошка његовог брата Марка, није само Марково, већ и његово, пошто им је исто остало у наслеђе од оца Антонија, и да као таково није подељено, а међутим, из акта се види, да извршна власт, приликом пописа, није тужиоца саслушала о томе, да ли одобрава попис у оним границама, како је извршен, — онда је овде повређен пропис тачке 2 § 471 гр. пост. а то је то § 501 истог поступка узрок за поништај продаје.“

Све ове одлуке упућују извршну власт, да заједничко имање треба треба прво поделити, па део осуђеног продати.

Удовин део уживања не може се прорадити за наплату осуда њеног сина, према овој одлуци:

„Да је тужитељица поднетим изводом венчаних и умрлих, као јавним исправама по § 188 грађ. суд. поступка, потпуно доказала, да је она била законита жена умр. Милоша С. а сада удова умр. Милоша и да као такова, а по пропису § 413 грађ. закон. има права удовичког уживања на имању мужевљеву заједно са наследником умрлог, па како према пропису § 414 гр. зак. у случају деобе између заоставштине наследника и удове покојникove, удова има права на раван део имаовине са свима законим наследницима, то у овом случају, пошто је умр. Милош оставио по смрти једног наследника Владимира — тужитељица има права удовичког уживања на половину имаовине свог мужа умр. Милоша, до смрти или преудаје своје.“

„Па пошто је полицијска власт, за рачун туженога Васе, узела у попис целу имовину умр. Милоша, односно његовог сина Владимира, дакле и део, на ком тужитељица, као удова, има права уживања — што ни сам тужени није оспорио, — то се према наведеним законским прописима продаја половине, у попис узете, имаовине умр. Милоша не може ни извршити за живота или преудаје тужитељице, — са тога се иста у толико има и обуставити.“

А како још према допуни § 414 грађ. закона, удовица у смотрењу свог удовичког уживања има прећутну залогу и хипотеку на заосталом имању свога мужа, које се чак не може ни оптерећивати без знања и саизвлења удовичиног, то овде и ако сам попис не би ограничавао и крњио право удовичког уживања, кад је удова тражила скинуће истог, има се исти скинута са половине пописане имаовине као дела, на коме удова има права удовичког уживања.“

По незадовољству тужитељице, Апелациони суд пресудио је 8—VIII—95 под № 2528 да се попис, са половине имања скине.

Ево Апелационих разлога:

„Тужитељка као удова има право уживања само половине, у попис узетог имања, и суд је пропустио, да у пресуђењу, означи, да се тужитељка од тражења друге половине имања одбије. У чему се пресуда има да допуни — § 178 грађ. пост. —

Са ових разлога и оних у пресуди прв. суда, у колико се не мења, а с обзиром и на то, што обе стране по нешто губе, па су обе стране и одговорне за таксу, но како је тужитељка већ платила таксу, то је тужена страна према чл. 11 закона о таксама одговорна тужилачкој страни за половину плаћене таксе.“

Ову апелациону пресуду одобрио је К. С. 3—V—96 под № 2630 у свом II одељењу.

Код тач. 4. а., има одлука опште седнице Касац. суда од 9. октобра 1899 год. № 6146, по којој се не сматра за земљорадника и особа, која ради и земљорадњу и тргује; али јој је трговање главно занимање и живи од ове.

Благодејање из § 471 тач. 4. а., односи се и на неудату кћер земљораднику, према овој одлуци опште седнице:

Андрija C. земљорадник, задужио се Ђорђевићу П. и овај стави интабулацију па имање дужнога Андрије, који после смрти остави кћер Милициу са два дана орађе земље.

Милица као жена Живојина Сим... зем. из Миокуса подигне тужбу противу повериоцу П. тражећи да се скине интабулација, јер јој је остало само 2² дана земље па уживање и удомљење.

Првостепни суд пресудио је, да се скине интабулација са ових разлога:

„Тужитељка је доказала, да њен отац Андрija није имао више земље до два плуга, колико се земљораднику не може да узме у попис за извршење пресуде, нити земљорадник може оволико имања продати или ма којим начином отуђити, па и задужење на исто не вредеће је према

¹ У овом попису стоји потпис и Луке Обрадовића, да је присуствовао попису, али, нити је запршћен нити ма сведока само стоји овако:

Лука Обрадовић
потп. С. М. Нешић

овоме, као што гласи §. 471. грађ. пост. а опет §. 380 ист. пост. прописано је: да се обезбеђење не може тражити, на оне ствари и на онолико, колико се за извршење пресуде узети не могу.

Према изложеним законским прописима и интабулација туженога, стављена на једно имење дужника му, које се састоји само из два плуга, има се сматрати као и да не постоји; а како тужитељка овде представља свог оца умр. Андрију и тражи скинуће ове интабулације, која кад није имала вредности према умр. Андрији, не може имати ни према тужитељци.

Навод туженога, да лична права не прелазе на децу, не може да има важност у овом случају, јер овде тужени није ни имао право према умр. Андрији, да му може да важи оваква интабулација, ни Андрија, да је могао опет исту да одобри, а право, које закон штити земљораднику не искључује његову породицу, во им штити очево имење без терета за издржавање и женско удомљење.“

Но, по жалби туженога, Касациони суд поништио је ову пресуду са ових опет разлога:

„Погрешно подводи тај суд овај случај под одредбу §. 471. грађ. пост. кад тужитељка не долази у ред оних лица, која закон узима у заштиту; јер тим законом хтело се то, да земљорадник не остане без земље а не неудате кћери земљорадника без мираза.“

Првостепени суд није усвојио ове примедбе, већ је дао противразлоге.

Ево и њих.

„Пропис §. 471. грађ. пост. не односи се искључиво на личност земљорадника, и не штити право самој личности земљорадника, да му се не могу продати два плуга земље, како је овај пропис гласио пре последње допуне; него, то правило обухвата под собом земљорадника у потпуном смислу, са свом његовом фамилијом, куда долазе жена и деца. И кад се у грађанским потраживањима за дугове не могу земљораднику продати два дана земље, онда и после његове смрти, та два дана имају тако исто остати његовој деци, без обзира и на што друго, нити се оваквим имењем, према одредби §. 380. грађ. пост. може код осигуравати, што иначе не би ни смисла имало, јер на што осигурање, кад се та кво имење не може да прода за измирење тога осигурања, који је случај и у овом спору.“

Општа седница Касационог суда није усвојила примедбе свог одељења, већ је одобрila првостепену пресуду 27 V 1889 № 1751.

У овом смислу донео је Касациони суд одлуку и 16. децембра 1889 год. № 4569 по којој се благодејање ово односи на сваку кућу земљорадника. Ево и ње:

„По тач. 4 § 471 грађ. пост. под општим именом земљорадника разуме се не само мушки него и женско, ако муж, према закону, нема доволно непокретнога имења у доба кад се врши јавна продаја.

А да се овај закон има тако да разуме, то се види из слога његова који гласи: „пред тога на сваку пореску главу, била она

од данка ослобођена или не, само ако јој је земљорадња главно занимање.“

По овоме се види, да законодавац није хтео да осигура мушки пореску главу, као што је први суд узео, него да је хтео да осигура са пет дана земље (пред осталог по закону) сваку земљорадничку кућу. То је мисао овога закона, кад се његове одредбе узму, не само по речима него и по духу, не само по ономе што је речено, него и шта се хтело казати, а тако треба закон овај о заштити права применљивати.“

И у 1894 години под № 2774 донесена је у Касационом суду оваква одлука у сличном питању.

Удовици земљорадника признато је благоволење из § 471 тач. 4 т. а., и ако јој је син железнички десетар према одлуци Касационог суда № 6226 код првог одељка § 471.

По спору Максимије удове Илије М. противу Петра Л. трг. за скинуће интабулације, општа седница Касационог суда од 31. августа 1891 године № 4821, објаснила је, да се благодејање из § 471 тач. 4. грађ. пост. односи на целу земљорадникову породицу.

Ево тих усвојених примедаба.

„Пресуда првостепеног суда не одговара закону, што првост. суд погрешно узима, да се благодејање тач. 4 § 471 грађ. пост. дато земљоделцима, односи само на мушки лица, која порез плаћају, а не и на женске, које нису пореске главе.“

„Ово благодејање дато је не само мушкима но и женскима. Њим се ишло на то, да се цела породица земљорадникова сачува од немаштине и овим благодејањем могу се бранити и младолетна деца и жене, на случај смрти једног земљоделца, нарочито што и жене, по чл. 6 зак. о не-поср. порези плаћају порезу.“

У овом смислу донесена је одлука 7 II 03 под № 11463/02 г. а једна опет 9. III 899 г. № 2127.

Противно овој има одлука Клсац. суда од 4 III 03 № 977 где су три сестре осуђене да издаду тапију тужиоцу а није поднесено уверење о наглавици.

У овом смислу донесене су и ове одлуке.

По тужби М. С. стараоца масе умрлог Љубомира, да суд уништи продају, коју је извшила спрска власт за то, што деци умрл. Љубомира није остављено онолико имења, колико им тачка 4 § 471 грађ. суд. пост. као деци земљоделчевој од продаје за рачун приватних поверилаца штити — првостепени суд одбио је тужиоцу од тражења, јер се, вели, пропис тач. 4 § 471 грађ. пост. односи само на земљоделца као пореску главу, а не и на женску децу његову, која се за земљоделце не могу сматрати.

Но по жалби стараоца масе Касациони суд примедбама од 11 Јуна 1894 год. бр. 2774, поништио је горње решење из ових разлога:

„Суд је погрешно узео, да се благодејање прописа § 471 т. 4. грађ. суд. пост.

односи искључиво на личност земљоделчеву, губећи из вида, да је циљ ове законске одредбе заштитна мера противу целокупног имања, и повлачи искључиво ту законску последицу, да заштити породицу земљоделца од сиротиње. Појам дакле, поменуте одредбе није личан но ошити т. ј. као право прелази и на породицу земљоделца, под којом се у смислу §§ 55 и 115 грађ. зак. подразумевају његова деца.“

„Кад се, дакле, по наведеноме закону за дугове земљоделца не може продати пет дана земље са кућом и окућницом за његовога живота, онда то право важи и за његову децу као јемство за њихово ужињавање. Противно тумачење осујетило би намеру законодавчеву, јер би у сваком случају смрти задуженог земљоделца остало његова породица без икаквог имана, а тиме би, у основу, био поткопан правилан опстанак земљоделачког реда.“

Благодејање ове тачке, односи се и на жену земљорадника према овој одлуци.

„По тач. 4 првог одељка § 471 грађ. поступка за извршење пресуде не могу се узети у попис, пред осталог, на сваку пореску главу, била она од данка ослобођена или не, ако јој је само главно занимање земљоделство, живела она у селу или вароши, пет дана земље, рачунајући дан на 1600 квадр. хвата, била земља чиста, под гором, воћем или виноградом заједно са чијим необраним плодом.“

Исто тако и кућа са зградама и плацем до једног дана орања.

По тачци трећој правила код § 471 гр. поступка, ако би каква задруга била, која би 3, 4 или 5 пореских глава бројала, има се за сваку главу оставити 5 дана земље и тако за једну задругу од 5 пореских глава 25 дана земље.

Законодавац тражи само, да се која као пореска глава сматра, а не да мора и порез да плаћа; јер, према закону о порезу има више лица, која се од порезе ослобођавају, ма да се иначе рачунају као пореске главе.

Законодавац је, дакле, хтео да сачрчи аролетаријат, да се заштити цела породица земљорадникова од немаштине, па било мушких или женских. А да је ово била жеља законодавца види се, кад се његове одредбе узму не само по речима но и по духу.

Појам је поменуте одредбе општи, а не лични и прелази и на породицу, под којом се у смислу §§ 55 и 115 грађ. зак. (рачунају) разуму и деца.

Према свему напред наведеноме има се узети, да се благодејање § 471 грађ. пост. односи и на тужитељку и њене синове. Миленка и Симу; да, дакле, треба за тужитељку и њена 2. сина оставити 15 дана земље.

Овакве је примедбе дао Касациони суд (III одељ.) 15 IX 03 под № 584 на решење првост. суда, по спору Марице жене Николе Д. противу Душана Б. спрског писара за поништај продаје којим је тужитељка одбијена од тражења.¹ Ево са ових разлога одбијена је код прв. суда:

¹ У овом смислу донесена је и одлука под Бр. 4821/91.

„По § 471 тач. 3. грађ. пост. и објашњењу Министра Правде наређује се да у свакој задрузи, која би бројала 3, 4 или 5. пореских глава, има за сваку главу остати по пет дана земље и т. д.

У овом даном случају између жалитељке, као женске и мужа јој Николе с једне стране; и између ње, као матере и синова Милана и Симе с друге стране, — нема друге § 507 грађ. закон. а по томе и ако муж и синови живе на имању тужиље, као жене и матере, тужиља се не може користити благодејањем закона — 471 грађ. поступка, да јој се за уживање остави закона количина имања поред ње за мужа и синове; не мора за сваку пореску главу у кући њеној да остане по пет дана орађе земље и кућа са једним даном окућанице.

На како се уверењем општинског суда од 9. априла т. г. № 746 тврди да је за њу осталоовоно земље на уживање по поменутом законском пропису, то је суд решио, да се тужитељка одбије од тражења.“ —

Да се благодејање ово не односи на жене према одлукама К. с. од 25 IX 81. № 998, 28 XI 82 № 2055 и 9 V 87 № 1783.

Ако муж земљорадник нема наглавицу²⁾, не може се ни женино имање узети у извршење, за њене дугове, ако јој не остаје законом осигуран део, према овој одлуци.

Катарина Ж. Радисава М. тужила је Алексу К. спреког писара за поништај јавне продаје.

Као неуредност продаје навела је, да јој је муж земљорадник па им је требало остатити онолико имања, колико закон прописује. Сем ње и мужа има још четири сина и сви скупа живе од овог имања.

За доказ поднела је уверење пореског одељења.

Првостепени суд одбио је тужитељку од тражења са ових разлога:

„Поднето уверење уз тужбу пореског одељ. од 20. окт. прошле год. Бр. 5752 не може јој користити; једно што оно није онакво уверење, какво се тражи по § 471 тач. 11 под а, б и в гр. пост. и што је основано на једностралном казивању мужа јој. А баш да је оно и у тој форми издато, не може јој такође помоћи с тога, што је она сама дужник, и као такова на плаћању дуга и осуђена по гласу решења овога суда од 27. јануара 1893. г. № 544 које се у актима продаје налази, а не њен муж, као што у тужби неистинито представља а и што се из акта види, да је и попис имања извршен како закон прописује.“

По жалби тужитељке, Касациони суд (II одељење) поништио је 9—III—1899. г. № 2127 првостепеног суда решење са ових опет разлога.

²⁾ Разматрајући акта једног спора из западног дела наше отаџбине, запазио сам, да је за означење благодејања, које законодавац даје земљораднику, прописом тач. 4 а, § 471 (први и четврти одељак) употребљен од парничних страна, израз „наглавица“, који је усвојио и суд.

Мени се тај израз дошао, па сам га и употребио у овој забирци, кад има да се означи ово благодејање из § 471.

„Благодејање тач. 4 § 471 грађ. суд. поступка дато земљорадцима, не односи се искључиво на личност земљорадца, него се простира и на његову целу породицу као закона основа, којом се иде на очување најнужнијег дела имаовине породице земљорадца, у коју спадају жена и деца, те да се тиме по могућству заштите од сиротиње и пропасти; и по томе, ако муж као земљорадац немаовоно имаовине за одржавање породице, не може се ни женино имање узимати у извршење пресуде за њене дугове, ако јој не остаје законом гарантовани део, за одржавање породице.“

Према томе, пошто се овај пропис закона тиче јавног интереса, суд је требао по званичној дужности да прибави прописно уверење о занимљу мужа тужитељке Катарине, и о имовином стању како њеном тако и мужа јој, па по оцени њиховој с обзиром на допуну § 471 гр. суд. поступка да расправи питање о уредности продаје.

(наставиће се)

САХАЛИН

од В. М. Дорошевича
Преводи Ђ. Б. свршени правник

14

Ителигентни људи на робији.

Ну, зар се не могу натерати, да се понашају са уважењем и симпатијом.

Тешко. Јер они веома мрзе и презиру „господина“. У осталом ја сам имао начин! — причао ми је један интелигентан човек, послан због убиства. Ја сам им писао писма, молбе што је код њих веома на цени. Свакојако, бесплатно. Радо сам их служио својим знањем. Робијашница веома цени свако знање, ма да се с људима од знања опходи, у опште, као што то чини прост народ, као деца, која воле јабуке, али грде дрво, што је тако високо. Мало по мало мени се почело чинити, да ја задобијам њихово поверење. Но ту сам се морао сукобити с писменим скитницама и „Иванима“. Првим сам одузимао зараду бесплатно пишући молбе. Други не могу да дозволе, да ко други има на робијашницу утицаја, осем њих. Колико сам се морао трудити, да избегнем сукоб са њима. Врећали су ме, изазивали. Чак се спремали, да ме бију. Оптуживали су за потказивање. Успели су толико, да ми је робијашница престала веровати: уверивши их, да ја молбе састављам нарочито тако, како не треба. И ти лудаци им поверивали! Кратко да вам кажем, не знам чиме би се то завршило све, да ме не пустише из затвора окованих.

Па зар сва интелигентна лица тону? Зар их нема која су испливали?

Има.

Човек кога зна цела Русија, због његове тужне судбе Л. испливao је. Но он је издржавао робију под са свим особитим околностима, о којима ћу ја говорити у своје време. Па ипак мени се чини, да је њему помогла „исплivati“ премила и преобрабра девојка, која га је заволела и примила се да подели његову судбину.

Ја сам видео још једног младог човека, који је испливao.

Но шта је била цена тога?

Цео живот! Један бујан, млад прекрасан живот!

Да би се спасао он, потребно је било да млада девојка, скоро дете, с душом предивном, срцем ретким, — да то ретко биће, заволев њега, остави кућу, своје мили, и да добровољно пође за њим, венча се, претрпи толико, колико је она претрпела, одрекавши се свега, и да каже себи:

— Ја сама осуђујем себе на доживотну робију, да би спасла њега.

Потребан је био подвиг, самопожртвовања да би се спасао тај младић.

За преступан живот, отишао је у откуп живот млад, чист, предиван!

Жена добра, која воли до самопрегоревања може спаси човека.

Но по какву цену?

Осудивши себе, невину, на робију, најтежу робију: видети страдање и понижење љубљеног човека.

Једино том ценом, ценом сопственог живота може спаси туђу.

— Живот за живот иште Сахалин, и не трип никакве уступке.

Ја нећу додиривати питање: „коме је много дано, од тога ће се много и искати.“

Моје је само да кажем, шта се иште.

Много. Веома много.

Страшно је, не тешки рад, не рђава храна, не одузимање права, често номиналних, без икаква значаја.

Већ је страшно то, што вас човека паметна, свесна, човека који појми све то, са вашом тугом и јадом у души, бацају на исте ногаре са „Иванима“, „глотима“, „жиганима.“

Страшно је то очајање које вас обузме у атмосфери ѡубрета и крви.

Нису страшни окови!

Страшно је претварање човека у варалицу, потказивача, фалсификатора.

Страшно је претварање Валентина у „фалсификатора докумената“ за украдену даброву шубару.

И каки су само карактери пропадали!

Преступници и преступ.

— Кају ли се они?

Сва лица, која су била у близком дојиру са робијашницом, и којима сам се ја обраћао тим питањем, одговарали су — неко с пакошћу, неко с искреним сажаљењем, — увек једно и исто.

— Не.

— За све време, од како сам ја овде, међу свима преступницима које сам виђео, — а њих је на хиљаде, — ја сам нашао једнога, који се заиста кајао и жељео да страдањем искупи учињени грех. Па и тај једва да је и био преступник ствари! — говорио ми је управник болница доктор Подубски.

То је био старац, послан за метеж, који је никao за време колере.

Доктор га је означио при прегледу као „немоћног.“

— Стој рођаче! — заустави га је ста-
рац, — не чини то! Јер како ћу ја свој
грех откајати.

— Па какав је тај твој грех?

— Убили смо доктора камењем. Каме-
њем смо га гађали. Па и ја сам бацио
камен.

— А је си ли га ти и погодио.

— То не знам, нисам видео, где је
камен пао. Али ипак гађао сам.

Ипак, рећи, да се они не кају, сувише
је произвољно.

Они кајање не показују. То је — тачно.

Робијаш, као и многи људи, који страдају пре свега је горд. Свако показивање
кајања, сажаљевање о оном што се де-
сило, он би сматрао као слабост, коју он
не би могао себи да опрости, а што је
главно коју му никад не би оправила ро-
бијашница.

— А зар и ми не водимо строга ра-
чуна о мишљењу и погледима друштва, у
кому живимо.

Младића Негеља, — који је извршио
одвратно убиство, и кога су ми препо-
ручили као најкорелијег неваљалца у це-
лом казамату — тај „звер — убица“ пла-
као је као мало дете причајући ми у че-
тири ока шта га је довело до злочина. И
ја сам га морао тешити као мало дете,
давати му воде, гладити по коси тенати му.

Сећам се забезекнутог лица једног од
г. „службеника“, који је напшао на тај
призор.

— Шта сте ви учинили нашему Не-
гељу? — питao ме он по том с чуђењем.

Требало је видети Негеља, за оно не-
колико секунада, док је био службеник
у соби.

Како је гутао сузе, како се само на-
презао, да би угушио јецање.

— Винемојте никоме говорити о „тому“
— молио ме он при поласку, — јер ако у
казамату дознаду смејаће ми се, с....!

Ето вам често узорок „хладног споко-
јног и равнодушног посматрања“ на пре-
ступ.

Није увек, да где нема трагичних по-
крета, узвика, — да тамо нема и трагедије.

У стану једног интелигентног убице,
ја сам обратио пажњу на велику слику,
рад његов, обешену на највиднијем месту.

Слика је представљала мрачан северни
пејзаж. Мрке обисле јеле. На среди три
камена наваљани један на други.

— Како је то мрачан изглед? — за-
питао сам ја.

— То је пејзаж, који ми се урезао у
памети! На том месту десио се један тра-
гичан догађај.

То је био изглед онога баш места, где
је домаћин заједно с другом, убио и исе-
као на парчета своју жртву.

Шта је то? Хвалисање? Или болесна
жеља вечно, сваког тренутка, разгреба-
вати затајану душевну рану, не дати јој
да зарасте?

Је ли хвалисање или казна, измишљена
злочинец за себе сама, та увек на по-
гледу обешена слика.

Незнам, долази ли и кајање, али ужас и
очајање од извршеног злочина, живе у
души преступника.

Не верујте чак ни њима самим, да су
равнодушни према извршеном злочину.

Василије Васиљев, који је бежећи убио
свог друга и хранио се његовим месом,
сматра се за једног од најспокојнијих и
најравнодушнијих.

— Чујте само, како он прича! Како
је одсекао комаде меса и скучава чорбу
с младом копривом, коју је метуо ради
„укусности.“

— Ах, да се само нисам мора бојао!
— с очајањем виче он, причајући и мени
за „коприву“ и чорбу од човечијег меса,
— да се нисам мора бојао, побегао бих
на крај света! Мора се бојим.... Отишао
би да ме не види нико! Од себе би по-
бегао!

И какав ужас пред извршеним делом,
звучи у гласу тога страшнога человека.

Није узалуд он после преступа био
сашао с ума.

Не верујте „веселим“ причањима о
злочину.

Често то долази од неумешности у
питању.

Нарочито, ако га ви запитате, „управо:“

— Ајде, брале, причај како си ти убио?
Тада ће те ви чути причу пуну хва-
лисања позирања.

За Полуљахова, убицу породице Арци-
мовића, у Луганску, причали су ми, да
необично дрско и радо прича о свом зло-
чину.

С подсмевком над жртвама говори о
њима увек у „множини.“

— Господин Арцимовић спавали су
тако, а госпођа Арцимовић ето овако. Ја
сам их прво убио а после сам пошао да
госпођу Арцимовић с њиховим дететом
убијем. Госпођо! велим јој ја... итд.

Ја сам разговарао с Полуљаховом два
дана, — истина с прекидом, одмором од
неколико дана, — иначе не би живци из-
држали тако је „тежак“ тај човек.

Ја сам га питao пажљivo о целом ње-
говом животу. триљivo сам саслушавао
све и најмање ситнице његовог детињ-
ства и младости, интересантне и миле је-
дине њему, улазио сам у сваку ситницу
у његовом животу.

И када је после тога, дошао у при-
чању до свог зверског злочина, у његовом
причању није било ни „господина“ ни
ироничне „множине,“ ни ачења ни пози-
рања.

Ја нећу никад заборавити то вече.

Ми смо седели у двоје, близу нагнути
један другом, он је говорио тихо, чисто
као да се бојао, да не чује још ко ту
страшну причу, — и није му ишло од руке
то страшно причање.

О неким појединостима било му је теш-
ко говорити. Њих је он увек прећут-
кивао у својим „веселим“ причањима о
злочину!

Истина и јесу појединости!

Ја сам осећао да ми се почиње све
окретати пред очима. И само још један
тренутак, — и ја ћу пасти у несвест.

И једино жеља, да се не покажем слаб,
пред робијашем задржала ме је да не
викнем!

Воде! (наставите се)

ВЕЧИТИ НЕЗАДОВОЉНИК

— слика —

Писар Р. познат је међу својим дру-
говима као исправан, способан и вредан
чиновник. Радио је на кривицама. Готово
увек натмурена чела, уливао је сељацима
више респекта но други писари. У говору
отсећан, у испитивању ладан, пун такта,
и невољно је код наивног света о себи
створио „рђаво“ мишљење. И кад би се
нашалио с ким, шале су испадале на први
поглед грубе.

Било је то год. 189..

Седео сам за столом и претурао нека
акта, по којима сам имао да дам обаве-
штења вишим властима.

У ходнику подиже се на један мах
жагор.

— Не можеш сада. Причекај мало!
Чух где служитељ изговори.

— Море, пријави ме одмах г. капетану.
Ствар је врло хитна!

— Причекај!..

Зазвоних.

— Пусти тога што хоће к мени...

Служитељ се повуче и пропусти уну-
тра газда Павла Јовића, познатог парни-
чара и наметњивца свима капетанима;
човека, који је ваљада до сада устрошио
три зобнице таксених марака на жалбе и
разне молбе. Код своје куће устројио је
деловодни протокол. Ако не би убрзо до-
био какво решење, он одмах ургира обра-
ћајући пажњу властима, како је под тим
и тим датумом молио то и то, и до сада
— ништа!

И ако нису били ангажовани његови
интереси у појединим приликама, он ипак
пише, доставља, интерпелише, интерве-
нише и т. д. Ако се не задовољава из-
вештајима он пише непосредно г. Мини-
стру, држ. Савету, Начелству окружном
и све то у један исти мах. Не добије ли
и тамо задовољења, он преко новина
управља јавна питања на г. Министра,
Народну Скупштину и јавно мнење.

Нема дана кад не дође до среза.

Мој претходник, предајући ми дужност,
обратио ми је пажњу и на њега.

„Загорчаће вам часове које бисте мо-
гли у миру провести, г. Колега!“ — с
уздахом је завршио мој претходник слику
и биографију газда Павлову.

Чим се на вратима појави, ја га одмах
познадох.

Још од врата почоје да се клања.
Узбиљим се...

— Ја сам Павле Јовић, шпекулант из П.

— Мило ми је...

— Дођох до Вас да се упознамо.

— Мило ми је...

Он ућута. Ућутао и ја.

После мале почивке опет отпоче:

— И, знате, да се на нешто пожалим.
— Да чујем.

И газда Павле отпоче да ми прича, како су му ранији капетани чинили многе неприлике тако, да је био принуђен да се противу њих жали, те их је по готову све он и преместио, а за мене је чуо да сам тачан, и нада се, да ће и он једном доћи до свога права.

Кад ме је већ тако припремио и дао на знање да ће и моју главу отфиксарити, ако га не будем задовољавао, пређе на саму жалбу.

Саслушао сам га мирно, не прекидајући га.

Пошто је довршио, рекох му, да ми то донесе написмено, и да ће потом добити решење и отпустим га.

Затим зовнem писара Р. и кажем му, да ће добити после подне на рад једну тужбу газда Павлову. Том приликом даох му и упутства, како да се понаша.

После пола сата донесе газда Павле тужбу.

Прелетих очима преко ње, па му је вратих.

— Не ваља ово, газда Павле. За овакве ствари треба да је човек добро писмен и да познаје законе. Него отидити до Јефте (пискарач у месту), он добро зна законе и он ће ти написати како ваља, ати потпиши и донеси.

— Како ви вељите, г. капетане, и удали се.

Зазвоних и наредих служитељу да каже Јевти да одмах дође.

После кратког времена дође и Јевта.

Рекох му да ће кроз који час доћи њему газда Павле да му пише неку тужбу, али нека у исту унесе што више страних речи, — па га отпустим.

После подне заиста газда Павле донесе тужбу. Узбињио сам се, а на мени све дрхти од потајног смеја.

— Ево г. Капетане, и пружи ми тужбу.

— Је ли ово твој потпис упитам га, пошто сам прелетео очима преко редова.

— Јесте, г. капетане.

Зазвоних. Уђе служитељ.

— Реци г. Р. да одмах дође овамо.

После мало уђе г. Р.

— Изволите.

— Саслушајте овога пријатеља, шта му је дало повода да се на овако дрзак и бунтовнички начин изражава противу свега што у овој земљи постоји, па није штедио ни Престо.

Газда Павле пребледе.

— Ја, овај, г. капетане, нисам писао, већ, овај, Јевта поче газда Павле да се правда...

— Доста. Идите.

Одоше.

После неколико тренутака одем у извршни одељак, где је радио писар С.

— Молим вас отшкрините мало врата и будите мирни, и показах му врата која раздвајају извршни од крив. одељка.

Он то учини.

— Дакле, газда Павле, поче г. Р. озбиљним гласом, ево какву си тужбу управио, слушај:

„Начелнику ср. С.“

Индипендентно од тога, што сам више пута ургирао и на највишем месту да власт среза С. један пут поведе истрагу противу ово сп. налзориштва соли, због криве мере; апстрактујући што су државни интереси нетактичним и скроз субјективним понашањем г. Радована Саврића, налзорника, ловедени у лијему, ја и последњи пут, као син ове јадне и много напађене земље, као један тако рећи војник, који сам у прошлом рату и коморија био, те у Пироту у мало нисам и заробљен био, коме интереси ове земље, велим, на срцу леже, без икаквог задњег смера, молим да се једном ово питанje своме крају дотера.

Ако је за вајду, доста је било и дистанције и апстракције од ранијих капетана.

Таксу у 0.50 дин. лепим.
Надајући се праведном задовољењу, јесам
С. 12—V—9. год.

Понизан
Павле Јовић с. р.

Ето, газда Павле, куд те враг нанесе, да пропаднеш са свим, поче г. Р. Шта ти је требало оно „индипендентно“, па оно „ургира“?! Знаш ли болан да је доста само оно „нетактични“ па да се нађеш под ледом? Па још „ургирао и на највишем месту.“ Ово ти је врат пресекло? Ниси могао с миром седети, а? — и г. Р. не дајући газда Павлу да до речи дође, поче по мало да пада у ватру...

Ја... ћавола тражиш. Хоћеш ти „индипендентно“? Знаш ли, коме ти то? А? Кome ти, пријатељу „ургира“? Па коме ти „апстракцију“? Апстракција ће те до паса дотерати. Не рекох ли ти више пута: Батали, батали! Нећеш ти. Хоћеш ти да исправљаш криву Дрину, хоћеш ти да исправљаш монополске кантаре и ваге? Ниси хтео да мало, мало водиш рачуна о твојој дечици, коју ћеш сада оставити без игде ичега, због твоје луде памети? Лија, лија па долија. Не седиш с миром као и остали свет, него где си куд си — у срезу, шта радиш — пишеш тужбе. Тужиш председника, тужиш кметове, тужиш одбор, тужиш пољаке, тужиш патролије, тужиш жандаре, тужиш учитеље, попове, жене, девојке, све од реда... Сви су они криви, цео свет не ваља, само ти Павле Јовић, само си ти добар.

Па ајде де. А што тужи оног јадника Симчу Циганића, што је његова мачка појела Пенчи дућанџији неколико сарага? Па си се раздрао преко новина: „Нема безбедности...“ Код нас су и мачке почеле да краду.“ А зар мачке не краду и у другим местима?

Није ти мало било и то, него тужиш учитеља г. Министру што је Пацко Стојанов привезао канту за реп зељову мешаницином?! Шта је ту у опште крив учитељ? Зељов, к'о зељов. мора да трпи све, па кад је њему право што је теби криво?!

— Па ни то није доста! Достану си тужио г. Митрополиту што је проводицала Јани; Персу си тужио попу што је црнину скинула после пола године од смрти мужевљеве, као да Перса мора баш да угађа твојој вољи. Вичеш на сва уста: „нема морала!“ А је ли то од твоје стране било морално?

— Тужио си капетана Јоцу чак председнику Министарства, што су му гушчићи случајно изашли на сокак па сишли и до баре... Незнам „повређена санитетска правила!“

— Тужио си практиканта Мићу г. Министру што је тражио натраг прстен од Радојке, коју је случајно после верења затекао с Јашом у шуми...

— Тужио си фамулуса Јоксу, што је једне недеље био пијан, па узвикујеш у тужби: „Зар сме то да буде у просвети? Зар се такав пример даје деци?“ Као шта би ти хтео, да и Јокса ваља да учи децу?

— Тужио си кмета Милана Народној Скупштини, што иде по славама те прима част од сељака;

— Тужио си капетану председника што је Мацу удовицу једном на улици упитао: „Шта радиш удовице!“ Ко да не сме човек са женом да разговара?!

— Тужио си баба Анђу доктору што бабичи. Ако не ће она, па ко ће? Ваљда ти?

— Тужио си — а ко је од тебе остао на миру. Ну и ти долија.

Говорио сам ти као човеку да се окаиш тужакања, да то теби као газди не доликује, аја... хоћеш ти да си паметнији. Како радиш тако и пролазиш! Ово је твој оригинални потпис. То се не може одрицати. Сад само да те саслушам, па како ти суд каже. А Богме унапред ти велим, да ћеш врло рђаво проћи. У твојој тужби дма доста инкримисаних израза, а шта то значи — знаш и сам.

— Знам! некако утаки газда Павле.

— Дакле, поче г. Р. као да саслушава, колико имаш година.

— Не! по Богу господине...

— Не смем, газда Павле, не смем! За твоју децу све бих учинио, ал' не смем. Ово је страшна ствар, овде вређаш све од реда.

— Убио га Бог! простења газда Павле.

— Кога?

— Па Јевту! Он ми направи ову бруку.

— Ти си писмен...

— По несретиј јесам.... Што ногу не пребих кад пођох од куће....

— Богме боље би урадио. А и да си дошао право мени ја бих зар и могао да не примим тужбу и да те спасем, јер познајем твоју кућу, ал' ти хоћеш одмах г. капетану. Не знаш ти како је то човек на своју руку. Сатреће те.

— Чујеш г. Р. помози сад, душе ти.

— Хм, хм! Да пробам. Ово само због твоје деце. Ако си ти крив нису она...

— Помагај!

— Причекај ти ту! Сад ћу ја капетану.

И г. Р. изађе. После неког времена врати се.

— Е газда Павле, па и може нешто бити. На моје наваљивање капетан попусти. Али рече: «не враћам ову тужбу. Хоћу да је имам у рукама, па ако опет почне да се тужака буд зашто одмах ћу је узети у поступак.» И задржа тужбу — добрши г. Р.

— Е, хвала ти. То ти нећу заборавити. Вала нећу се јављати више власти па маши и кошару запалили! Могу ићи.

— Можеш.

* * *

Тако сам се курталашао једне рје од [новака](#) — доворши своје причање стари пензионисани капетан П.

Голубац, 1904. год. Н. Ђ. Ванић

ЖЕНИЈАЛНИ ПОЛИЦАЈАЦ

Louis Jacolliot

7

I. Нестале!!

За тим смешеши се са пуно похотљива обећавања, додаде у себи:

— Нек је носи ћаво, ништа она за то не губи од своје лепоте; што се не би и ја користио: замолићу је да доведе једнога дана ту охолу цуру да се исповеда с њоме!...

Читав скоро један сат страховита чекања за војводкињу од Дамарта протече, а она није знала зашто се то толико отегло, док је епископ хелиополиски знао врло лепо узрок толиком чекању.

Са неколико речи објасни он војводкињи оволовико чекање:

— Министар правде, рече јој, биће да је отишао пре тога, и војводкиња је била принуђена послати да га дозову.

Најзад и Марта сиђе да извести г-ђу Дамартову, да јој је омогућено да, сама може исказати своју молбу његовој експензији, и пречасни хелиополиски би умољен да је прати.

Уведоше их у један мали салон на доњем боју, где је г. сенатор обично примао интимне визите. Нису дуго чекали, јер готово одмах министар уђе у пратњи госпође од Реји-Мирвал, која трчећи приђе, сва узбуђена, пуна милосрђа, и стиште руке војводкињи, која то исто учини са ретким узбуђењем.

— Како жалим, госпођо војводкињо, што је за наше познанство повод овако тужан случај! рече тада госпођа од Реји.

— Како сам вам захвална! госпођо војводкињо, одговори несрећна мати, и она дотле тако јака, тако уздржлива, не могаше одолети и уздржати суза.

Колевка племства Реји-Мирвала није било ни прво царство! они беху другодецембарски племићи. Тата Реји, како га зваху тада, беше позајмио у несврат пет милиона Принцу — Председнику, да би му умножио средства за извршење државног удара, а себи, тако, да искупи титулу војводе и место сенаторско, кад се буде та висока установа основала. Појмљиво је дакле, да племенито предграђе није било тако вољно отворити своје капије овим новодошлим јутрењацима, који су своју титулу извадили из крви од картеча на булавару Монмарту. Те је тако, рекавши јој „госпођо војводкињо“ госпођи од Реји, госпођа од Дамар-Конти, чије племићство и њено и мужа јој, траје још од првих дана монархије, сломи се сад и искрено се приближи.

Преосвећени хелиополиски поштедио је јадну матер да не прича сама своју несрећу, него он сам то учини тако, да је необично заинтересовао министра.

— Не сме то да буде! одговори његова експензија узбуђено, да се под властом Његова Величанства Императора деси такав један, злочин који се не може открити: уверен сам да ће кроз неколико тренутака г. државни заступник и члан сенског паркета бити овде...

— Отац је Ангеран био тако добар отићи да их позове, упаде војводкиња од Реји, улучив прилику објаснити дуго одсуствовање младог човека.

— И — настави одмах министар — ја ћу им дати четрдесет и осам сати рока да ми пронађу и девојке и отимаче.

Није се дуго чекало на споменуте личности; извештени од шефа сигурности о оному, што се тога вечера десило, почели су већ били трагање и г. од Обервиља, највећи и најистрајнији од свију истражних судија, одређен да руководи овом истрагом, — ма да беше само једне попазне тачке и једнога правца — још не беше изашао из своје посаобине, у министарству правде и по свему изгледу, ту ће провести и ноћ да би био спреман за сваки случај.

Министар тада изјави госпођи од Дамар-Конти, да ће он овога часа поћи и сам у министарство правде са овом господом, да се споразуме са г. од Обервиља, управником полиције и шефом сигурности, како би пронашли најпробитачније путеве и начине, да би се што је могућно пре дошло до циља.

Госпођа од Дамарта пође полуутешена, готово убеђена толиким уверавањима, да ће се у број њена деца пронаћи. Епископ и отац Ангеран допратише је до куће и ту Селестен доби налог да одвезе оба оца до њихова манастира у Пасију.

За време целога пута, који су чистокрвни коњи војводски, гоњени јутарњом хладноћом, прејурили за непун четврт сата, оба човека не прозорише међу се ни једне речи, као да је сваки одлучен не прекидати своје ћутање. (НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

«Буџетом ове општине, за прошлу годину, одређена је била плата члановима општинског суда по 18 динара месечно.

Буџетом, пак, за ову 1904 год., који је одобрен решењем г. Министра Финансија од 19. маја тек. год. ПрБр. 3583, одређена је плата и то: члану благајнику 30, а другом члану 20 динара месечно.

У току месеца јануара, фебруара, марта и априла ове год. а то је док буџет за ову годину није био одобрен, сви издатци вршени су по прошлогодишњем буџету, сходно члану 6. закона о окружним, среским и општинским буџетима.

На пошто је члановима, по овогодишњем буџету, одобрена већ плата, но што им је у току прва четири месеца издавато, то је сада настало питање: да ли чланови имају права да и тај вишак приме за прва четири месеца или не, тим пре, што су ови исти сада чла-

нови, били и за све време од почетка ове године?

— На ово питање одговарамо:

у смислу чл. 4. закона о буџетима, одобрени буџет важи за целу годину, за коју је одобрен.

Према овоме, одређена плата члановима такође важи за целу годину, без обзира на то, што су они у јануару, фебруару, марта и априлу, примали према прошлогодишњем буџету, јер је то чињено у смислу чл. 6. поменутога закона, и под претпоставком, да ће министарство моћи и хтети редуцирати одобрну плату за ову годину.

Међутим, кад је оно одобрilo више, него што је дане било, онда треба накнадно издати онај вишак.

II.

«Павле Јовановић, из Презевице, ожењен се пре две године, и ушао у кућу своје жене Стојанке, јер он сам од имања није имао ништа.

На крају друге године, Стојанка је умрла без наследника, јер се није зародила, и Павле је остао на имању.

Како је Стојанка за живота презадужила имање, повериоци сада траже извршење, али Павле вели да се оно не може узети у попис по што он на истом живи, а њему се као земљоделцу, по §. 471. грађ. суд. пост. не може узети у попис оно, што му закон штити.

Моли се уредништво за потребно обавештење по овоме.»

— На ово питање одговарамо:

У овом коректном случају, Павле не може бити наследник Стојанкиног имања ни по каквом основу, па чак ви уживалац, ако би му то оспорили, даљи наследници њени.

Према томе, кад је ово имање презадужено, а нема непосредних законских наследника, оно може бити предмет пописа и продаје, па зато се не треба ни освртати на изјаве Павлове, већ узети имање у попис.

Попис и продају не могу оспорити чак и сами даљи наследници Стојанкини, пошто се из законог имања имају да наплате прво дугови, па тек оно, што преко исплате ових остане, преда њима у смислу §. 490. грађ. зак.

Овако стоји ствар док се Павле јавља у овој уз洛зи, како је представљено горњим питањем.

Али ако би он био тестаментни наследник Стојанкин, па као такав остао и даље на имању њеном, онда би се могло изједићи питање о значају §. 471. грађ. суд. поступка, у коме случају власти могу учинити двоје: или да узму у попис имање и изложе га продаји, па да се тако судским путем расправи ово питање, или да повериоца известе о немогућности наплате, па да он жалбом на вишу административну власт изазове расправу овога питања, које је, свакако, спорно.

Шта ће, пак, власт изабрати од овога двога, зависи од оцене прилика и околности, у којима се цела ова радња налази, и по томе јачега права једне или друге стране.

III.

«Сима Симић, из Низбрдице, био је земљоделач, али је пре две године почeo радити трговачко-шиекулативне послове, па чак и код суда протоколисао своју трговачку радњу.

Радећи ове трговачке послове, он је имао знатне штете те се морао задужити, и сада је осуђен на плаћање.

Кад је приступљено попису његовог имања, он је изјавио: да је он у главном био земљоделца, а трговачки му је посао био узгредан, о чему је поднео и уверење своје општине, па је тражио да се он сматра за земљоделца, и имање не узима у попис, пошто он има само онолико имања, колико му се, као земљоделцу, по §. 471. грађ. суд. пост. не може узети у попис.

Наставе питање: да ли се општинско уверење може примити као доказ о његовом главном занимању, кад је он протоколисао своју трговачку радњу.

Моли се уредништво за обавештење."

— На ово питање одговарамо:

Од онога тренутка, кад је Сима вољно заменио своје земљоделство трговачким послом, па то и судски утврдио у смислу §. 5. тргов. закона, протоколисањем своје трговачке радње, он је само трговац, без обзира на то, што је он поред трговине радио и земљу, јер то, у осталом, у нас обично и бива.

Према томе, општинско се уверење не може узети у обзир, нити он сматрати за земљоделца, тим пре, што се он, као што се у питању вели, задужио као трговац, и што се и сада, у времену извршења пресуда, сматра за трговца.

IV

Борђе Ђорђевић, тежак из Зеленице, прошао је, пре неколико година, једну своју њиву Стојану Стојановићу, ондашињем, за 99 динара, и новце потпуно примио.

Уговор о продаји и куповини био је усмен, пред сведоцима.

На продату њиву Ђорђе није издао Стојану тапију, нити какво друго писмено.

Приликом продаје ове њиве, Ђорђу је остало много више земље, него што је требало по §. 471. грађ. суд. пост. као земљоделцу.

Доцније Ђорђе је продавао још од свога имања, и непажњом власти издавао тапије, те сада нема онолико земље, колико му као земљоделцу, штити §. 471. помен. закона.

Пре неколико дана, он је подигао тужбу код општине, тражећи да му Стојан врати ону њиву, пошто, вели, продаја није могла ни бити, јер он сада нема онолико земље, колико као земљоделац није и сам могао продати.

Наставе сада питање: вреди ли ова продаја и куповина?

Моли се уредништво, да изволи изнети своје мишљење по овоме."

— На ово питање одговарамо:

Ако се утврди постојање усменог уговора о продаји и куповини, као и то, да је Ђорђе у времену ове продаје имао онолико земље, колико му је по закону требало, онда такав уговор мора остати у сили по §. 540 грађ. закона без обзира на то, што је Ђорђе успео — несавесношћу својом и непажњом власти — да доцније отуђи још од свога имања, те сада нема онолико, колико му закон штити и кад овде није у питању право трећега.

V.

Члан 131. закона о општинама гласи: "ако се у буџету расходи поклапају са приходом, те није потребан никакав прирез, или ако прирез не би био већи: у сеоском од 10%, а у варошком од 15% непосредног пореза, онда се буџет, пошто га одбор одобри, шаље још на одобрение државне власти" и т. д.

Пошто се у овоме члану закона говори само о прирезу за покриће буџетских расхода, а не чини се никаква разлика између приреза општинског и школског, то је потребно да се објасни ово:

Кад је прирез по буџету за чисто општинске потребе 9%, а за издржавање месне школе 30%, што чини свега 39%, да ли такав буџет треба слати на одобрење надзорној државној власти, или г. Министру финансија?

У нашем срезу био је један овакав случај, и суд је послао буџет надзорној власти, која га је и одобрila."

— На ово питање одговарамо:

И ако се буџет школски праве независно од општинских, и одобравају их са свим другима власти, ипак се укупна сума њихова уноси у општинске буџете, те се тако, стопа приреза ових последњих пење у онолико више, колико износи школски буџет поред онога, што је потребно за покриће чисто општинских издатака.

Према томе, кад је питање: коме ће се слати буџет на одобрење, мора се гледати на укупан проценат, што га чине буџет школски и општински, и ако он износи више од 10%, мора се буџет слати на одобрење г. Министру финансија.

Како је и у овом случају прирез општински са школским износио 39% процента, то се буџет мора слати г. Министру финансија.

Према томе, и онај један случај, који се помиње, где је овакав буџет одобрila надзорна власт, неправilan је.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Петар Маринковић, из В. Плане, осуђеник управе београдског казненог завода, побегао је 18. ов. м. са рала из Куприје. Петар има 19 год. средњег је раста, прне косе, лица белог, ћосав. Позивају се све полициске власти да Петра најживље потраже и нађеног спроведују управи Куприје у Куприји, с позивом на Бр. 2535. УБр. 21189.

Илија Ранђеловић, притвореник суда лесковачког, побегао је 9. августа 1903. год., из притвора судског, и до данас није се могао иронаци. Илија има 26 год. раста је средњег, обично развијен, плав у опште, косе смеђе. Позивају се све полициске власти да Илију најживље потраже и нађеног спроведују управи лесковачком, с позивом на Бр. 15.148. УБр. 20.633.

Ноћу, између 8. и 9. ов. м-ца нађена је удављена у својој згради Станика жена Драгомира Мајсторовића, из Прилиница. Истрагом је утврђено, да је ово дело извршио муж јој Драгомир, који је одмах по извршеном делу побегао. Драгомир је стар 23 год., раста је средњег, јаког телесног састава, образа округлих, бркова малих, у опште је смеђ. Моле се све полициске власти да Драгомира живо потраже и нађеног спроведују начелнику среском у Гучу с позивом на Бр. 7098.

Панта Благојевић, из Лесковца, побегао је 5. ов. м-ца из притвора суда лесковачког, где је одговарао за против стајање и поништај туђих ствари. Он има 35 година, обично развијен, средњег је раста, прномањаст, косе и образа прних, обрве више састављене, очију

прних и жмиравих, носа затубастог, бркова прних и малих. Позивају се све полициске власти да Панту најживље потраже и нађеног спроведују првостепеном суду лесковачком с позивом на Бр. 10105. УБр. 20360.

Димитрије Тодоровић, из Власотинаца, калајџија по занимљу, побегао је 5. ов. м-ца из притвора суда лесковачког, где је одговарао за крађу волова. Димитрије има 28 год., раста је средњег, прн у лицу, косе браде и обрва прних, очију плавих, бркова прних. Позивају се све полициске власти да Димитрија најживље потраже и нађеног спроведују првостепеном суду лесковачком с позивом на Бр. 10105. УБр. 2030.

Михаило син Антанаса Живковића, трг. из Власотинаца, побегао је 5. ов. м-ца из притвора среза лесковачког. Био је осуђен на 4 године робије због насиљне педерастије. Михаило има 18 год., малог је раста, прномањаст очију, косе и бркова прних, позивају се све полициске власти да бегунца у својим домашњима најживље потраже и нађеног спроведују првостепеном суду с позивом на Бр. 10105.

Васа Аћимовић, из Босне, б. осуђеник, решењем лесковачког суда од 12. септ. 1897. год. Бр. 12853, стављен је под суд и притвор, због покушаја крађе из дућана стечишице масе Алексе Тасића, б. трговца из Лесковаца. Васа је стар 39 год. прномањаст, очију прних, стаса је средњег. Позивају се све полициске власти да Васу живо потраже и нађеног спроведују управи у Београду, с позивом на Бр. 20604.

Драгомир Стевановић, калфа бојанички одговара за утјеј извршени Тимотију Обрадовићу из Ваљева, код начел. окр. ваљевског. Позивају се све полициске власти да Драгомира најживље потраже и спроведују управи града Београда с позивом на Бр. 20397.

Тоша Ловрић, из Аустро-Угарске, осуђеник београдског казненог завода, побегао је 12. ов. м. у 2 часа по подне са рада из Топчидера. Тоша има 22 год., стаса је средњег, косе је прне, образа дугих, у лицу ров, обрва смеђих. Позивају се све полициске власти да Тошу најживље потражи и нађеног спроведују управи града Београда с позивом на Бр. 20659.

Живојин Николић — Јовановић, апчија из Сmedereva, има се узети на одговор због кријумчарења дувана и жиглица. Моле се све полициске власти да Живојина живо потраже и спроведују управи града Београда с позивом на Бр. 20837.

Здравко — Џака — Станисављевић, звани буљубаша, решењем лесковачког првостепеног суда од 9. октобра 1902. године Бр. 12321, стављен је под суд, притвор и оков за дело хотимичног убиства. Здравко који је по извршном делу побегао, има 50—55 година, раста је средњег, доста крупан, бркова прних, косе проседе, на темену ћелав. Позивају се све полициске власти да Здравка најживље потраже и нађеног спроведују првостепеном суду лесковачком с позивом на Бр. 555. УБр. 21037.

Драгић Пантић из Брасине ср. рађевског. Још од 9. априла ове год. у бр. 12 "Полицијског Гласника" ми смо донели у "Потери," да су Драгић Пантић, осмогодишњи осуђеник Ђорђе Вукосављевић из Строве двадесетогодишњи осуђеник и Тодор Ивковић, из Рујевца, ноћу између 24. и 25. марта о. г. побегли из притвора лозничког првостепеног суда, и да су сва тројица била похватана, уреднику нико није јавио да је била већ престала потреба за њихово тражење.

Међутим, 31. маја ове год. Драгић је нова обивши притвор побегао са оковима, те је овај дрски зниковац већ трећи пут у овој години, које из судског а које из полицијског притвора из Лознице побегао, те је тиме задао огроман посао полицијским властима, те сви спреки писари већ по трећи пут у овој години стоје на ратној пози и дангубећи вијају га по потери. Сад га, ево већ скоро 20 дана на све стране траже сви полицијски писари среза рађевског.

Да би се олакшало тражење овог зниковца, ми доносимо слику Драгићеву¹ јер је он, само с тога, што га нико из околних срезова није познавао, могао комотио 9. ов. м-ца отићи јавно у сред дана преко Каменице (ср. подгорски) у Ваљево, ту преносио у једној сељачкој механи,² сутра дан купио оружје и попова се вратио у своје родно место Брасину, наравно у намери да чини зла дела.

Драгић је 27 год. раста је високог, коштат и крупан, плав, кратких плавих брчића, обријан, има велике смеђе обрве. Од одела има на себи уске чакшире од сукна, гуњ од шајка, мали гуњић са израдом такође од шајака; на глави шубару на ногама опанке и тозлуке. Од оружја има: малу пушку острагушу, револвер и два реда фишектора. По извешћу Драгић је виђен 10. ов. м-ца близу школе костајничке, која је на граници јадранског и рађевског среза.

Поред Драгића на слици је и Ђорђе, који је сада у притвору, ну како су апсанције «сигурни» чувари притвореника, није искључена могућност да ће и он ускоро побећи и тиме направити посла и мирном становништву и полицијским органима.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Решењем начелства округа чачанског од 11 јуна, тек. год, Бр. 66.15 утвђено је, да се Живан Јовичић, бив. слуга из Граба, среза

¹ Слику смо добили од г. Тих. А. Костића ср. начелника, који га је сликао у априлу ове године.

² Који је механија сигурно напао ког посланика да интервенише министра, што му се натура „Полиц. Гласник.“

драгачевског, одметну испод ово земаљских власти у намери да самовласно живи и казними делом чини.

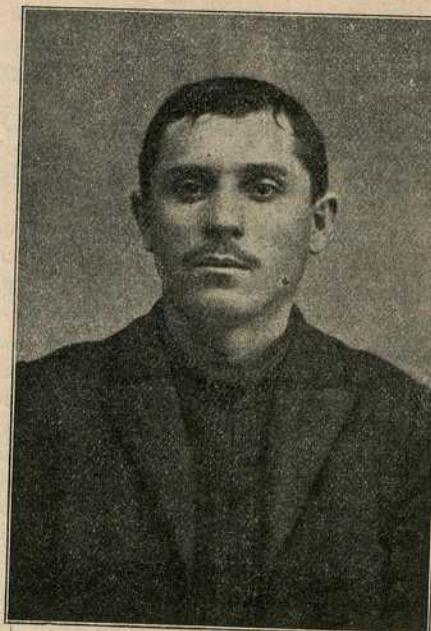
У смислу чл. 2. зак. о хваташу и утамнивању хајдука, начелство позива Живана да се у року од 15 дана, рачунајући од 16. ов. м-ца, пријави најближој полицији властима која ће га упутити помен. начелству Ако у остављеном року ово не учини, начелство ће га на основу чл. 3 поменутог закона огласити за хајдука.

Живан је стар 19:год., раста је средњег, добро је развијен, смеђ је, уопште, говори крупним гласом.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Новица Вулић, бив. келнер и портиер, рођом из Миљутовца, ср. третеничког, окр. крушеваског, стар 21 год., — то је лице чију слику овде износимо.

Он је ноћи између 18. и 19. априла тек. год. ушао у кућу Матије Ненадовића, ноћног стражара у таковској уцици бр. 62, и из собе у којој су спавали Миљутин Ранковић, обућарски радник и Милан Младеновић, надничар, украо Миљутину цео пар одела, врскапут, ципеле, шешир, дуванску кутију и новчаник, а Милану сакат с ланцем, па је с тим стварима непримећено изашао и отишао, ико зна да ли би и био пронађен, да није у истом дворишту изгубио своју фотографију, по којој је утвђено да је он извршио ову крађу. Када су сутра дан полицијски органи нашили на њега и повијали га, он је стао бежати доле ка Дунаву, па видећи да ће бити ухваћен, загазио је у Дунав и покушавао да се закоље, у чему је спречен

нешто његовим страхом од смрти, а нешто хитрином жандарма који су га гонили. Вели да је самоубиство хтео да изврши с тога, што је несрћан у својим операцијама.

Новици ово није први оглед на овом пољу. Он је још 1901 год. осуђиван за опасну крађу, извршену г. Бори Орешковићу, адвокату овд. Тада је утвђено, да је новица поред ове крађе покрао и неке ствари г. Светозару Стефановићу, ресторатору на жељезн. станици, код кога је служио, као и келнеру Јоци Гаубију, са којим је служио.

И по издржаној осуди он се опет одао своме старом занату. Тако пре 6 месеци у кафани код „Нове Владе“ просекао је једноме своме пијаном другу чеп и дигао му новчаник. Добро га је запамтио због ових његових операција и кафенија код „Златне лађе,“ где је после овога био неко време портир.

Према овоме за њега се може рећи да је се крађи стално одао, и да је постао професионални лопов, са којим ће власти и даље имати послу, због чега и износимо његову фотографију.

Новица се сада налази пред судовима ради полагања рачуна о своме последњем подвигу, који му није испао за руком и због кога је хтео и свог драгоценог живота да се лиши. Првостепени му је суд већ изрекао своју пресуду — две године затвора и годину дана полицијског надзора.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Фриц Хас, — сопственик винарске радње Фриц Хас и комп. у Мајнцу, задуживши се на преваран начин великом сумама, побегао је негде у свет.

Његов је лични опис: стар 37 год., висок 1.70 м. стаса дежмекастог, косе црне, бркова црних, средњих, лица правилног, при дну ширег, боје лица здраве, нешто бледе, чела високог.

При ходу клати се на једну и другу страну. Горње фотографије представљају Хаса и његову љубазницу Елизу Вернер, из Франкфурта на Мајни. Обоје путују по свој прилици заједно.

Пошто има изгледа, да су Хас и љубазница му побегли амо на исток, то на молбу хесенског држ. тужиоца износимо њихове фотографије, обраћајући властима пажњу на ова лица, која у случају проналaska треба спровести Управи града Београда.

У данашњем броју доносимо слику министра унутр. дела г. Стојана М. Протића.

Из узрока, које смо изложили у опису г. Протићеве биографије, нисмо могли остварити намеру, да слику донесемо уз 1 број од ове године, те да на крају године при повезу буде слика министрова на првом месту у повезаној књизи.

Да би ово ипак постигли, ми смо оставили последњи лист празан. Претплатници који повезују Полицијски Гласник, нека имају ово на уму, те да први и последњи лист овога броја пренесу пред 1-ви овогодишњи број.